

EMLÉKEZTETŐ

Esemény megnevezése:	Tervezési fórum, Balaton.
Esemény helyszíne:	Siófok, Városháza (Fő tér 1.)
Esemény időpontja:	2014. augusztus 12.
Résztevők:	Jelenléti ív szerint.

A fórum első felében Magyarfalvi Attila (Balatoni Integrációs Kft.) bemutatta a Natura 2000 hálózat főbb tudnivalóit, és kitért a fenntartási tervek készítésének jelentőségére, folyamatára, céljaira, feladataira. Felsorolásra került a Balatoni Integrációs Kft. és a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság együttműködésében megvalósuló, 11 db Natura 2000 terület fenntartási terve, és azok jellemzői. Bevezetőjében kiemelte, hogy a Balaton mérete, használata, tulajdoni viszonyai és egyéb tényezők vonatkozásában is különleges egy-egy művelés alatt álló Natura 2000 gyepterülethez képest, amin pl. mezőgazdálkodás folyik.

A fórum második felében Petróczi Imre (igazgatóhelyettes, Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság) összefoglalta a fenntartási terv tudnivalóit a Balaton esetében.

Tájékoztatót adott arról, hogy a fenntartási terv nem emelkedik jogszabályi szintre, hanem a minisztérium által jóváhagyott anyag lesz. A Natura 2000 tervek tehát ebben is különböznek a más természetvédelmi területekre készülő, kezelési tervektől, amelyek jogszabállyal kerülnek jóváhagyásra.

Elmondta, hogy a terv készítése jelenleg is folyik, többszöri átdolgozáson esett már át. A projekt honlapján elérhető változat megjelenése óta rendelkezésre áll egy újabb változat, amely tartalmában nem, de tagolásában, tematikájában sokat módosult, igazodva a minisztériumi elvárásokhoz.

Kiemelte, hogy a Balaton egy speciális Natura 2000 terület, ezért eltér azoktól a területektől, amelyeken gazdálkodás folyik (mezőgazdálkodás, erdőgazdálkodás, stb.). Viszont erős a halászat, a vízi közlekedés és a turizmus szerepe. A Balaton nem csak Natura 2000 védelem alatt áll, hanem nemzeti parki terület, továbbá Ramsari terület, Országos Ökológiai Hálózat része, és a Bakony-Balaton Geopark része is. A tervben azonosított problémák egy EU-s

jegyzék alapján kerültek összegyűjtésre oly módon, hogy reprezentálják a Balaton helyzetét. A jelölő élőhelyekre és fajokra vonatkozóan specifikus célok kerültek meghatározásra.

A tervvel kapcsolatban elhangzott, hogy az főként nem gazdálkodáshoz köthető szempontokat tartalmaz a tó sajátossága miatt. A turisztikai, közlekedési hasznosítás ide tartozik. Elmondásra került, hogy a fenntartási terv a Natura 2000-től független, hazai jogszabályok által előírt kötelező intézkedéseket, illetve a terület sajátosságaiból adódó ajánlott intézkedéseket tartalmaz. Utóbbiak egy meghatározott listáról kerültek kiválasztásra.

A terület négy kezelési egységre lett osztva, és egységenként kerültek kialakításra a kezelési javaslatok, meghatározott felépítési elváráshoz igazodva. A kezelési egységek: vízterek, nádas minősített területek, egyéb természetközeli parti területek (pl. magas sásosok), kulturterületek (feltöltések pl.).

Mivel a tervezés és a véleményezés egymással párhuzamosan folyik, a beérkező vélemények feldolgozásra kerültek, és a szakmailag indokolt részük bedolgozásra került a tervanyagba.

Fontos tudni, hogy a Natura 2000 területeket illetően hatévente kell ország jelentéseket leadni, amik a főbb állapotokat, trendeket tartalmazzák. Tehát a területeken zajló folyamatok nyomom követése rendszeres. Az egyes területek érintő beruházások során pedig Natura 2000 hatásbecsléseket kell elvégezni, és ehhez mérten engedélyezni a megvalósítást.

Kérdések, hozzászólások:

Farkas Sándor (Balatonakarattyai Tájvédő Egylet):

Felhívta a figyelmet arra, hogy a Balaton törvény által szabályozott területek, valamint a Natura 2000 területek valóságos állapota, és nyilvántartás szerinti besorolása több helyen eltér. Példának említette, hogy szárazföldnek vesz Balatonakarattya esetében olyan területet is, amely a meder része. Ez megnehezíti a területek megfelelő használatát, védelmét. Szeretnék a partra lenyúló erdőterületet védelem alá helyezni.

Petróczi Imre válasza:

Ez a terület nem egyeztethető össze a Natura 2000 célokkal, illetve terület bővítésre és szűkítésre egyaránt nincs lehetőség, annak ellenére sem, hogy sok beérkezett véleményben ilyen kérték az érintettek. A területekkel, helyrajzi számokkal, földhivatali adatokkal kapcsolatos problémát ismeri. Kezeleni ezt nehéz, viszont a Natura 2000 esetében a hazai jogszabályi mellékletben található HRSZ listánál egyértelműbb az EU felé lejelentett, térképen jelölt területi lehatárolás. Ezt kell alapul venni.

A területek védelmére javasolta, hogy helyi jelentőségű védelmet alakítsanak ki, aminek szabályozására egy helyi önkormányzati rendelet számos lehetőséget ad.

Dr. Kutics Károly (Kaposvári Egyetem, Balatonalmádi Város Önkormányzata)

Számos észrevétellel, javaslattal élt a tervanyagot illetően.

- Felhívta rá a figyelmet, hogy Balatonvilágos már Somogy megye része, és hogy Balatonfőkajár is parti település, a parti sávjának használatát illetően a Balaton törvény alapján TNM rendelettel bír.
- Kiegészítést kért a veszélyeztető tényezők táblázatát illetően, ahol még nem szerepelnek az egyes veszélyeztető tényezők %-os értékei annak ellenére, hogy a táblázat fejlécében van ilyen cím.
- Pontosítás kért a klímaváltozás témájában, ugyanis szakirodalmi adatokra alapozott véleménye szerint nem a csapadék csökkenés, hanem a fokozatos felmelegedés itt a valós kockázati tényező (pl. a Balaton vízhőmérséklete esetében).
- A kockázatok között szereplő „élőhelyek csökkenése” szerinte már megtörtént, és ennek további veszélye nem áll fenn.
- Az anyagban szerepelnek olyan célok is (pl. területek megvásárlását illetően) amelyek a szűkös anyagi keretek miatt véleménye szerint enyhén utópisztikus gondolatok.
- A Balaton egy olyan, sok szempontból frekvenciált terület, amely egésze a Natura 2000-be tartozik, viszont számos problémája a vízgyűjtő területen keresendő. Ilyen pl. a busa esete, amely bizonyítottan a déli parti halastavak miatt tud szaporodni a tóban, komoly gondokat okozva. A tervben szerepel a halfaj okozta probléma, de ha ez nem lép valahol jogszabályi szintre, akkor nem valósul meg az egyébként helyes cél, amely az idegenhonos halak kiszorítására vonatkozik.
- A tervanyagban némi kikötő ellenességet érez, ami azért nem helyes, mert véleménye szerint a Balatonon senki nem tudja megmondani a jelenlegi hajók számát, de nyugati példák alapján látható, hogy nem éri el pl. a Bodeni tavi mennyiséget. Ameddig ezt a számot, és a hozzávetőleges növelhetőséget nem látják a szakemberek, addig nem lehet a témát úgy kezelni, mint negatív tényezőt.
- A kőszórások általánosságban kedvezőtlen jelenséggént szerepelnek, miközben ez nem feltétlen igaz. Eközben ezek fontos élőhelyek. Célszerű lenne ezt a kérdést úgy kezelni, hogy kicsit részletesebben kerüljön kifejtésre az, hogy mely technikai megoldások nem kívánatosak, és milyen anyagokkal, technológiákkal lehet ezeket természetközelivé tenni.
- Nem tartja igaznak, hogy a befolyó vízfolyások torkolati szakaszának rendezésével csökken a tó szennyezése. Ez nem vízrendezési, hanem karbantartási probléma, tehát úgy kellene fogalmazni, hogy a szűrőmezők megfelelő karbantartásával orvosolható a

probléma, amely a települési területekről bekerülő foszfor mennyiség miatt kiemelten fontos.

- A nádasok esetében gond, hogy a nádas felmérés és annak eredményének elfogadása között évek telnek el, így a jogszabályok nem az aktuális állapotokat tartalmazzák. Így nem lehet a vízpart rehabilitációs tervek felülvizsgálatát sem elvégezni, amire több település esetében igény van.
- A nádasokat érintően további probléma, hogy számos olyan nádas bekerült a védett nádasok körébe, amelyek 2003. körül, az alacsony vízszint idején erősödtek meg a strandi partszakaszok előtt. Ezek terjedése sok esetben hátrányosan érinti a strandi funkciót. Jogszabályi szinten kell rendezni ezek megszüntethetőségét.
- Az idegenhonos fajok közül az amúri kagylót hiányolja, amely külföldi példák alapján nagy kockázatokat hordoz magában.
- A támogatási rendszerről érdeklődött, mert tudomása szerint az agrár környezetgazdálkodási forrásokat hosszabb ideig felfüggesztették.

Petróczi Imre válasza:

Megköszönve a részletes észrevételeket a következő válaszokat adja:

- A településekkel kapcsolatos részek javításra kerülnek.
- A veszélyeztető tényezők %-os értékeinek elkészítése folyamatban van.
- A csökkenő csapadékmennyiség megfogalmazással a klímaváltozás tényét próbálták kezelni (de ezek a beszélyeztető tényezők is egy meghatározott listáról származnak).
- Az élőhelyek csökkenése a jövőre nézve is probléma, tehát nem változtatnak rajta.
- Az utópisztikusnak vélt célok megtartását fontosnak véli, mert a gyakorlat azt mutatja, hogy ha a tanulmányokban ezek kellő súllyal szerepelnek, akkor van esély arra, hogy támogatást kapjanak.
- A vízgyűjtő területét a Natura 2000 fenntartási tervben nem lehet kezelni.
- A busa problémája az átdolgozott anyagban már hangsúlyosabban jelenik meg.
- A kikötő ellenesség kapcsán felhívta arra a hiányosságra a figyelmet, hogy jelenleg nincsenek meg a szabályok a Balaton törvényben, és az ahhoz kapcsolódó anyagokban, hogy melyik kikötőre jelölt területre milyen típust lehet építeni. Minden ilyen ügyet egyedi eljárások során kell kezelni.
- A kőszórások szerepét nem vitatja, de felhívja a figyelmet arra, hogy pl. nemkívánatos fajok terjedését is elősegítik.
- A nádasminősítés tekintetében 2012-ben elfogadott, és jogerős anyagról beszélhetünk, amely a jelenlegi állapotokat tükrözi, és eszerint folynak már munkák.
- A befolyó vizek szűrőmezőit illetően pontosításra kerül a megfogalmazás.

- A strandok használatát zavaró nádasok esetében a hatóság hozzá szokott járulni ismeretei szerint a nádas felszámolásához, tehát ez kezelhető probléma.
- Az idegenhonos kagylófajok kérdését jobban körül kell járni.
- A támogatási rendszert illetően a Balaton esete speciális, hiszen a tavon a szó szoros értelmében vett gazdálkodás nem folyik. A terv megállapításai, javaslatai a jövőben szakmai döntés megalapozó szereppel fognak bírni, illetve szakmailag előkészítik a jövőben prognosztizálható támogatások (nádas, halastó, stb.) igénylését.

Zilinszky András (MTA ÖK Balatoni Limnológiai Intézet)

- Felhívta a figyelmet arra, hogy a Balaton déli parti vasútvonal korszerűsítése érinthet Natura 2000 területeket, ahol biztosítani kellene a nyomvonal alatti átjárhatóságot bizonyos fajok számára. Ez ott is fontos, ahol csak a terület egyik oldala Natura 2000 terület.
- Lát arra lehetőséget, hogy a nádasfelmérés rendszere korszerűsödjön, és ezáltal jóval rövidebb idő alatt bonyolódjon le. Ez távérzékelte adatokból, automatizált feldolgozású, szakmailag elismert módszer lenne, amely ugyan nem egyenértékű egy természetvédelmi térképezéssel, de a településrendezési igények szempontjából pontos információkat tud szolgáltatni.
- Felhívta a figyelmet a nádasok vonatkozásában arra, hogy az időszakos alacsony vízállás kedvez létüknek, míg a tartósan magas vízszint miatt fokozatos a pusztulás, és ebből a szempontból hátrányosak a hetvenes években kezdődő, és jelenleg is tartó magas szabályozási szint, és alacsony szabályozási tartomány irányába mutató folyamatok. 7-8 évente szükség lenne 50-60 cm-es vízállásokra, ennek akár mesterséges módon történő elérésére. Ennek kockázata véleménye szerint nem nagy, ezt tanulmányok, és turisztikai témában végzett felmérések is megerősítik. Kérte, hogy a témával kapcsolatban fogalmazódjon meg konkrét javaslat.

Petróczi Imre válasza:

A fenntartási terv megalapozó tanulmányában megjelenik ez a kérdés. Javaslati szinten azonban nem került be az anyagba a vízszint mesterséges csökkentésének kérdése a nádasok megőrzése szempontjából. Úgy véli, hogy hosszabb időtávok tekintetében prognosztizálhatók azok az alacsony vízállású időszakok, amelyek a nádasok revitalizációja szempontjából kedvezőek lesznek. Ebbe mesterségesen beleavatkozni azért kockázatos, mert csak a leeresztést lehet szabályozni, a hozzáfolyás bizonytalansága magas.

Kiemelte azt is, hogy ha a nádasmezőknek lenne megfelelő parti kifizési területük, akkor nem jelentkezne ez a probléma, illetve felhívta a figyelmet arra, hogy a nádas önmagában nem Natura 2000 jelölő élőhely.

Dr. Kutics Károly (Kaposvári Egyetem, Balatonalmádi Város Önkormányzata) válasza:

Véleménye szerint több olyan, friss tanulmány készült, amelyek az elmúlt évek klímaváltozási folyamatait figyelembe véve azt támasztják alá, hogy az alacsony vízszint kockázatai jóval magasabbak a Zilinszky András által hivatkozott, régebben készült tanulmánynál. A Balaton alacsony vízszintje több ágazat számára is komoly kockázatokat hordoz (hajózás többletköltségei, elmaradó turisztikai bevételek, önkormányzatok többlet költségei, stb.)

Pécseli Péter (Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság, Balatoni Vízügyi Kirendeltség)

- Egyetért Dr. Kutics Károssal az elhangzottak tekintetében. Ismeretes előtte a nádasok problémája, de felhívja a figyelmet arra, hogy a Balaton 151 éve egy szabályozott tó, emiatt sok szempontot figyelembe véve nem minden esetben a természetvédelem igényei mentén kell cselekedni olyan esetekben, ahol rendkívül nehéz megbecsülni a természeti folyamatokat, pl. a várható hozzáfolyások mennyiségét.
- A hajózással kapcsolatban nem csak a hajók száma a kérdés, hanem azok típusok szerinti megoszlása, ami szintén nem ismeretes. A kikötők kérdése csak ennek ismeretében kezelhető. Megfigyelhető, hogy a kikötő építések befektetői minden kikötőt a lehető legnagyobb hajóméretre terveznek, holott ez a Balatonon egyáltalán nem indokolt, inkább a befektetői érdekeket, mint a szakmai szempontokat tükrözi. Kikötő fejlesztések kapcsán szinte alig esik szó kisebb vitorláskikötők, vagy csónakkikötők fejlesztésével kapcsolatos tervekről pedig a csónakok tárolására vonatkozó fellazult szabályozás miatt, a nádasmezők védelme érdekében erre komoly szükség lenne.
- Ismeretei szerint a Balaton tápanyagterhelésére 2006. év óta nincsenek friss adatok. Egy ilyen vizsgálat elvégzését is szükségesnek érzi ahhoz, hogy érdemben lehessen kezelni a kockázatokat.
- A felszíni szűrőmezők gyakori karbantartási igényére hívja fel a figyelmet, ami jelenleg nem kap finanszírozást.
- A halászati tevékenység korlátozása az idegenhonos fajok halászatának elmaradása miatt káros.
- A déli parti nádasok gondot okoznak a Balaton DK-i partvidékén, több strand esetében. Balatonmáriafürdőn és Balatonfenyvesen elindult már ezzel kapcsolatban egy egyeztetés, amely azt kívánja előmozdítani, hogy indokolt esetben a strandok tekintetében legyenek kijelölt, nádasmentes szakaszok szabályozva.

- A nádas minősítéssel kapcsolatban hiányosságnak érzi, hogy az illegális feltöltések nem kerültek bele olyan hivatkozással, amely elő tudja mozdítani ezek kezelését. Ezek nélkül ugyanis nem valós a nádas mezőkről, parti sávról alkotott kép. A nádas minősítéstől független adatok viszont rendelkezésre állnak ezekről a nemkívánatos területekről.
- Felhívta a figyelmet arra, hogy a Balaton törvény tiltja a belső medencés kikötőket, holott ezek alkalmazása sok tekintetben kedvező lenne. Jelezte a jogszabály módosításának igényét.
- A tervben szereplő, több 10 méter hosszban megépült, illegális partvédő műveket nem ismeri, ezekről tájékoztatást kér.

Petróczi Imre válasza:

- Szükséges lenne a tervbe kerülő kikötői adatok frissítése.
- Véleménye szerint a nádasok védelme szempontjából kedvezőtlenül változott a szabályozás a kikötőbe kényszerítés kérdésében.
- A balatoni tápanyagmérleg készítésének igényét fontosnak tartja.
- Az illegális feltöltések kérdését a Natura 2000 tervben nem lehet kezelni, de ha rendelkezésre állnak az ezekkel kapcsolatos adatok, akkor hasznos lenne ezeket kezelni.
- A belső medencés kikötők támogatásában egyetért.

Mátrai Eszter (Balatonmárfafürdő Község Önkormányzata):

A települési partszakaszt érintően nagyon nagy gondot okoz a nádasok problémája, amelyek elszaporodása, és védelem alá kerülési a korábban meglévő strandi funkciókat akadályozza. Komoly igény van arra, hogy ezek eltávolíthatók legyenek, és a strandok esetében megfelelő jogi alapja legyen a nádasmentesség megtartásának.

Petróczi Imre válasza:

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság ehhez szakmailag hozzájárul egy hatósági engedélyezési eljárás során.

Maitényi Melinda (Veszprémi Bányakapitányság):

A Balaton Natura 2000 terület bányatelket nem érint. Arra hívja fel a figyelmet, hogy a Mogyorós-hegyet érinti a Litér 1 nevű bányatelek, amely esetében meg van jelölve a

kitermelésre jogosított. Továbbá a Balaton tekintetében felhívja a figyelmet a balatonrendesi vörös homokkő bánya működésének jelentőségére, amelyből éves viszonylatban nagyon kevés kitermelés történik. Ez a bánya képes ellátni a kőszórások alapanyag igényét.

Farkas György (Országos Vízügyi Főigazgatóság):

A Balaton szabályozási szintjét illetően elmondta, hogy annak 120 cm-re való emelése információi szerint egyelőre nem várható.

Bíró József (Balatoni Hajózási Zrt.):

Korábbi kérésének megfelelően alkalmat kér arra, hogy a terv készítőivel személyesen egyeztessen a hajózás helyzetéről a Natura 2000 vonatkozásában, mivel több olyan probléma aktuális, amelyek megoldása nem tűr halasztást.

Magyarfalvi Attila (Balatoni Integrációs Kft.):

Megköszönte az aktív részvételt, és a további vélemények írásos megküldésére kérte a megjelenteket. Felhívta a figyelmet a projekt honlapjára, ahol a rendezvény emlékeztetője elérhető lesz. Ide fog felkerülni a legfrissebb fenntartási terv is.

